

* ආර්ථික වර්ධනය හා
සංවර්ධනය

ආර්ථික විද්‍යාව 13 ශ්‍රේණිය

තාක්ෂණ සහය පරිගණක සමීපත් මධ්‍යස්ථානය කුරුවිට

* අනුශාසකත්ව :- සුනිල් රාජපක්ෂ මහතා

:-සහකාර අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂ වාණිජ

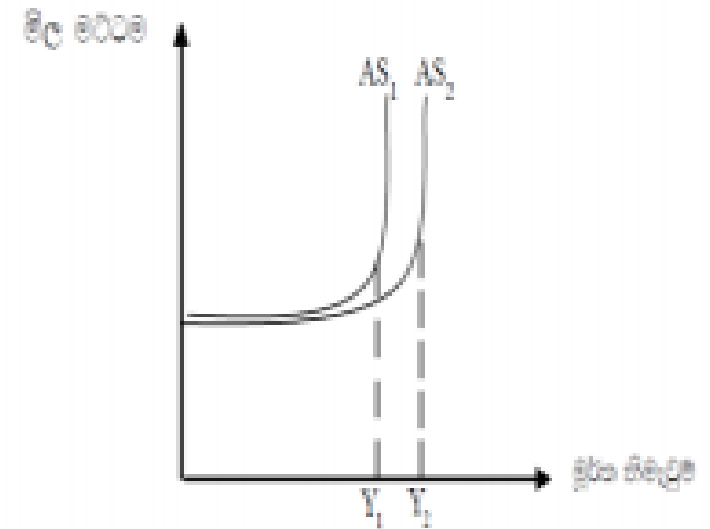
සම්පත් දායකත්වය : පී එල් අයි වෙල්ගම

ර/ කරගස්තලාව මහා විද්‍යාලය

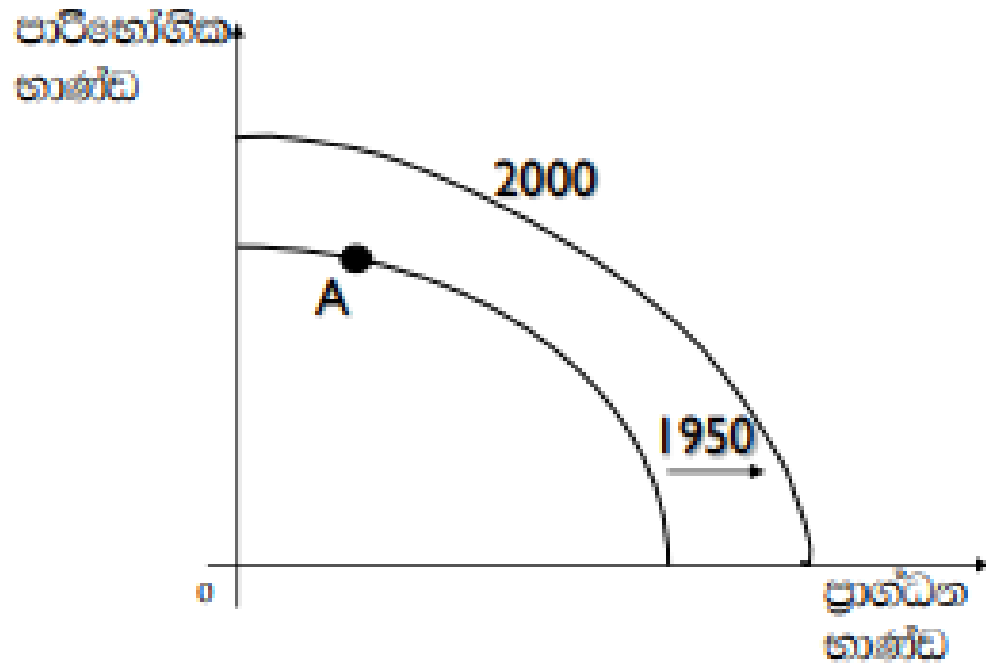
වාණිජ විෂයන් සඳහා ඉගෙනුම් ආධාරක ගොනු සැකසීමේ ව්‍යාපෘතිය

* ආර්ථික වෘද්ධිය

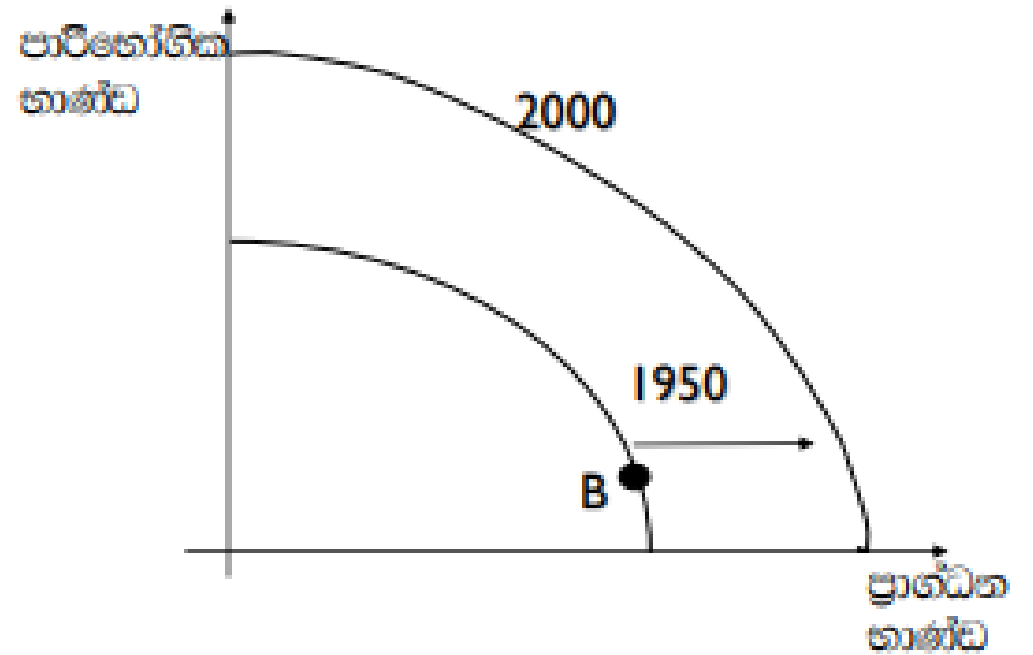
- * ආර්ථික වෘද්ධිය යනු ආර්ථිකයේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදන ධාරිතාව හෙවත් විභව නිමවුම ප්‍රසාරණය වීමයි
- * ආර්ථික වෘද්ධියකදී ආර්ථිකයේ මූර්ත නිමවුම දිගුකාලීනව ප්‍රසාරණය වීමක් සිදුවේ.
- * නමුත් සැබැවින්ම ආර්ථික වෘද්ධිය යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමෙහිලා ආර්ථිකය සතු ධාරිතාව ප්‍රසාරණය වීමයි
- * ආර්ථික වෘද්ධිය පෙන්නුම් කළ හැකි ආකාර දෙකකි
 - * නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක් ඇසුරෙන් පෙන්නීම
 - * සමාහාර ඉල්ලුම් හා සමාහාර සැපයුම් ඇසුරෙන් පෙන්නීම

අඩු ආර්ථික වෘද්ධියක් සහිත ආර්ථිකයක්

වැඩි ආර්ථික වෘද්ධියක් සහිත ආර්ථිකයක්

* ආර්ථික වෘද්ධිය මැනීම

1. කාලයක් සමග මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි හෝ ශුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි හට ගන්නා හෝ නොගන්නා වැඩිවීම්
2. කාලයක් සමග ප්‍රතිශීර්ශ මුර්ත මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි හෝ ප්‍රතිශීර්ෂ මූර්ත ශුද්ධ දේශීය නිෂ්පාදනයේ හට ගන්නා හෝ නොගන්නා වැඩිවීම්

ආර්ථික වර්ධනය අනුපාතිකය

ආර්ථික වර්ධනය anu අනුපාත අනුපාතිකය යනු කාලවිච්ඡේද දෙකක් අතර මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ හෝ මූර්ත දළ ජාතික නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් වර්ධනයයි ලබන්නේ සමීපතම වර්ෂ දෙක දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ අගයන් අද නම් කරගෙන වේ

$$\text{ආර්ථික වර්ධනය අනුපාතිකය} = \frac{\text{සමීපතම වර්ෂ දෙකේ මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ වෙනස}}{\text{පෙර වර්ෂයේ මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය}} \times 100$$

අදාල වර්ෂයේ මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය රුපියල් ට්‍රිලියන 420 යයිද පෙර වර්ෂයේ මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය රුපියල් ට්‍රිලියන 410 යැයිද සිතමු එවිට ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතය 2.4%

* ආර්ථික වෘද්ධිය හා ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය

- * ආර්ථික වර්ධනය යනු රටක නිෂ්පාදන ධාරිතාව හෙවත් විභව නිමවුම ඉහළ යාමක් හෝ කාලයක් තිස්සේ මූර්ති ජාතික නිෂ්පාදනයේ සිදුවන අඛණ්ඩ වැඩිවීමයි
- * ආර්ථික වර්ධන අනුපාතය යනු කාලච්ඡේද දෙකක් අතර මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ හෝ දළ ජාතික නිෂ්පාදනයේ හෝ සිදුවන ප්‍රතිශතාත්මක වර්ධනයයි
- * ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතයෙන් නිමවුමේ සිදුවී ඇති සැබෑ වෙනස්වීම පෙන්නුම් කරන අතර වෘද්ධියෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ ආර්ථිකයේ විභව නිෂ්පාදන ධාරිතාවයේ සිදුවීම් පිළිබඳවයි

- * සම්පත් සම්භාරය
- * භෞතික ප්‍රාග්ධනය
- * මානව ප්‍රාග්ධනය
- * ස්භාවික ප්‍රාග්ධනය
- * සමාජ ප්‍රාග්ධනය
- * ඵලදායිතාව
 - * තාක්ෂණය
 - * මානව ප්‍රාග්ධනය
- * ආර්ථික ස්ථායීතාව
 - * දේශපාලන ස්ථාවරත්වය.
 - * යහපාලනය

ආර්ථික වෘද්ධිය තීරණය කර

- * ඉහළ ජීවන මට්ටමක් අත්පත් කර ගැනීමට හැකි වීම
- * ආදායම් ඉහළ යාම
- * සේවා නියුක්තිය ඉහළ යාම
- * සාර්ථක රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයක් පවත්වාගත හැකිවීම
- * ආයෝජන ශක්තිමත්වීම
- * විශ්වාසනීයත්වය වර්ධනය වීම
- * අයවැය නිභය අඩු වීම

ආර්ථික වෘද්ධියේ ව

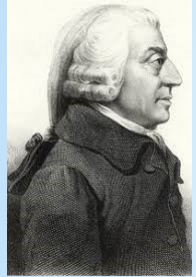

- * පාරිසරික ගැටලු ඇතිවීම
 - * පරිසර දූෂණය
 - * පරිසර හායනය
 - * ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත් විනාශ වීම
 - * නිෂ්පාදනයේ හා පාරිභෝජනයේ සෘණ බාහිරතා ඇතිවීම
- * ආර්ථිකයේ උද්ධමනකාරී තත්වයක් පැන නැගීම
- * ආදායම් විෂමතා හටගැනීම ගැනීම
- * ප්‍රදේශයේ විෂමතා හට ගැනීම
- * ජනතාවගේ සුභසාධනය වර්ධනය වන කෙණ්ඩු තුළ ආදායම් අපසාදනය නොවූවැහෙත් ජීවන තත්වයට බලපෑම් ඇතිවීම
- * වර්තමාන පාරිභෝජනය ඉහළ යාම

* **ආර්ථික වෘද්ධියේ පිරිවැය**

* ආර්ථික වර්ධනයේ විවිධ විකාශන අවධිත්හි වැදගත්කම

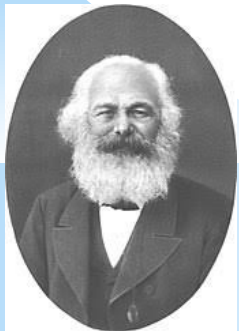
* **ඇඩම් ස්මිත්:** ආර්ථික වර්ධනයට බලපාන මූලික කරුණු වනුයේ සමස්ත ඵලදායිතාවේ වර්ධනය, ආයෝජනය වර්ධනය, ජනගහනයේ වර්ධනය සහ භූමියේ වර්ධනයයි.

* **තෝමස් රොබට් මෝල්කස් ජනගහන උගුල:** ජනගහන වර්ධනය ගුණෝත්තර අනුපාතයකින් වැඩිවන අතර යැපුම් නිෂ්පාදනයේ වර්ධනය සමාන්තර අනුපාතයකින් වැඩිවේ. මෝල්කස්ට අනුව සීග්‍ර ජනගහන වර්ධනය ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි සෘණ බලපෑමක් ඇති කළ හැකිය

* **ඩේවිඩ් රිකාඩෝ:** මොහුට අනුව නව භූමියක් නිර්මාණය කිරීම අපහසු වුවත් භූමියක් පූර්ණ උප උපයෝගීතාවයට ලක් කිරීමේ හැකියාවක් ඇත. ඒ අනුව භූමියක් උපරිම උපයෝගීතාවයකින් පරිභෝජනය කිරීම ආර්ථික වර්ධනය වේගවත් කරයි

* **ජේ.එස්.මිල් :** ශ්‍රම බලකායේ සේවා නියුක්ත ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම තුළින් ආර්ථිකය වර්ධනය වේගවත් කරයි

* **කාල් මාක්ස්:** භෞතික හා කාරක ප්‍රාග්ධනයේ මූලික කොටස් දෙකකි. පුහුණුව සහ අත්දැකීම මගින් කාරක ප්‍රාග්ධනයේ ධාරිතාව දීර්ඝකාලීනව වැඩි කිරීමට හේතුවන අතර එය ඉහළ ඵලදායිතාවයක් ගෙන දේ. ඒ අනුව නිෂ්පාදන ආර්ථිකය මුළුමනින්ම විවලා පිරිවැය මත පදනම් වේ.

* කවදුරටක්

- * **ජෝෂප් සුමපිටර් :** ආර්ථික වර්ධනය තුළ ව්‍යවසායකයාගේ භූමිකාව ඉහළ වැදගත්කමක් පෙන්නුම් කරයි. ව්‍යවසායකයාගේ ඉපයීම් හීන වීමකට ලක් නොවේ
- * **හැරඩ් - ඩෝමර් ආකෘතිය:** කිසියම් රටක වර්ධන අනුපාතය එරටේ ඉතුරුම් අනුපාතිකයේ සහ ප්‍රාග්ධන නිමවූ අනුපාතිකයේ අගයන් මත රඳා පවතී
- * **රොස්ටෝව්:** ආර්ථික වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය තුළ ආර්ථිකයක් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් නොදියුණු ප්‍රාථමික සමාජ ක්‍රමයක සිට වෘද්ධියට පහසුකම් සපයන සංක්‍රාන්ති ආර්ථිකයකට ගමන් කරන බවත් එතැන් සිට සීඝ්‍ර ආර්ථික වෘද්ධියක් සහිත ඉහිලුම් අදියරකටරත් අනතුරුව පරිණත අදියරකටරත් ගමන් කරන බවය.
- * **බහිර්ජන්‍ය ආකෘතිය:** ශ්‍රමය හා ප්‍රාග්ධනය (භෞතික හා මානව) මෙම වර්ධන ආකෘතියට ඇතුළත්ය. ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති වීමට ශ්‍රම ඵලදායීතාවය මූලික වේ. බාහිර මූලාශ්‍ර මගින් වැඩි දියුණු වන තාක්ෂණික දියුණුව හරහා ශ්‍රම ඵලදායීතාව වර්ධනය වේ. මේ සඳහා විවෘත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති දිරිමත් කළ යුතුය
- * **අන්තර්ජන්‍ය ආකෘතිය:** ශ්‍රමය, භෞතික ප්‍රාග්ධනය සහ මානව ප්‍රාග්ධනය මෙම ආකෘතියට ඇතුළත්වේ. අභ්‍යන්තර තාක්ෂණික දියුණුවක් තුළින් ශ්‍රම ඵලදායීතාව වර්ධනය වන අතර ඒ සඳහා පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය මගින් නවෝත්පාදන අධ්‍යාපනය, කුසලතා හා වෘත්තීය පුහුණු දැනුම් පදනම් වූ ආර්ථිකයක් සඳහා මූලිකත්වයක් ලබා දේ

* ආර්ථික වෘද්ධිය මගින් දිළිඳුකම අඩු වන්නේ නම් එවැනි ආර්ථික වර්ධනයක් දිළින්දන්ට හිතෙහි ආර්ථික වෘද්ධියකි. මෙයට අදාළ නිර්වචනය දෙකකි.

* **සාපේක්ෂ නිර්වචනය**

* සාපේක්ෂ නිර්වචනය මගින් දිළින්දන්ට හිතෙහි ආර්ථික වෘද්ධිය දිළින්දන්ගේ ආදායමේ සිදුවන වෙනස්කම් දිළිඳු නොවන අයගේ ආදායමේ සාපේක්ෂ වෙනස සමඟ සසඳා බලයි

* **නිරපේක්ෂ නිර්වචනය**

* නිරපේක්ෂ නිර්වචනය මගින් වර්ධනයක් සිදු වූ ලෙස සලකන්නේ දිළින්දන් සඳහා ආහාර මට්ටම අත්පිටි ප්‍රමාණය වෙනස් දිළිඳුකම මට්ටමක් මගින් අලුත් දිළිඳුකම මට්ටමක් මගින් දිළිඳුකම මට්ටමක් මගින් දිළිඳුකම මගිනි

(Ravallion and Chen, 2003; Kraay,2003)

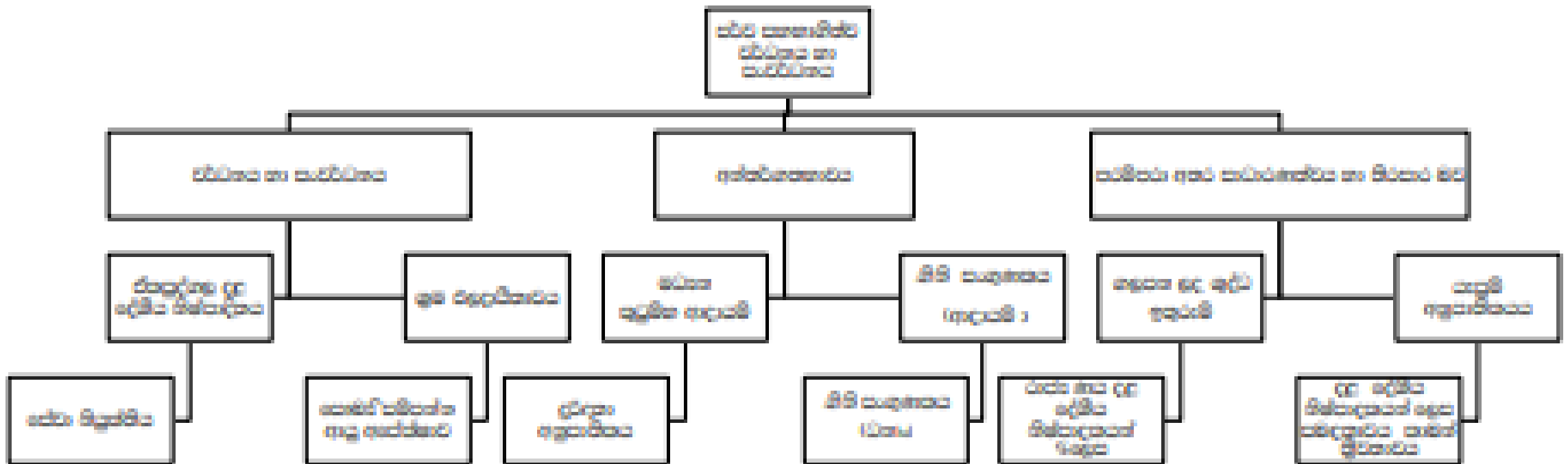

* සර්ව සහභාගිත්ව ආර්ථික වෘද්ධිය

- * ආර්ථිකය සෑම අංශයකම පැතිරුණු ඉහළ තිරසාර වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම සහභාගිත්ව ආර්ථික වෘද්ධිය යන්නෙන් අදහස් වේ
- * මෙමගින් අවධාරණය කරනුයේ ආදායම් ප්‍රවීණතාවය වීම පමණක්ම නොව, පුද්ගලයන්ට ආර්ථික කටයුතු වලට දායක වීමට ඇති හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීම සහ රැකියා අවස්ථා ජනනය වැඩි කිරීම සඳහා සුදුසු පරිසරයක් ගොඩනැගීම ය.
- * සර්ව සහභාගිත්ව ආර්ථික වර්ධන ක්‍රියාවලිය මූලිකාංග
 - * දිළිඳු අයට තම ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමට ඇති අවස්ථා වැඩි කිරීම
 - * තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සහ සහභාගි වීමට හැකිවන ලෙස ජන කොටස් සවි බල සවිබලගැන්වීම
 - * දිළිඳු ජනතාව මුහුණ දෙන අන්තරායක බවට පිළියම් වශයෙන් ආර්ථික රැකවරණයක් ලබාදීම
- * සහභාගිත්ව වර්ධනයක් ළඟාකර ගැනීම සඳහා යටිතල පහසුකම් සහ සංවර්ධනයේ වැදගත්කම
 - * ආර්ථික යටිතල පහසුකම්
 - * සමාජයට තල පහසුකම්
 - * මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

* සර්ව සහභාගිත්ව සංවර්ධන දර්ශකය

- * මෙම දර්ශකය මගින් රටවල් 103 දියුණු ආර්ථික නැගී එන ආර්ථික ලෙස කාණ්ඩ දෙකක් යටතේ ඇගයීමකට ලක් කර ඇත
- * මෙහි දී සලකා බැලෙන ප්‍රධාන පැතිකඩ තුනකි
 - * වර්ධනය හා සංවර්ධනය, අන්තර්ගතභාවය, පරම්පරා අතර සාධාරණත්වයත්වය හා තිරසාර බව
- * මෙම දර්ශකයේ අගය එකක් දෙකක් අතර පරාසයක විහිදෙයි. 2018 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාව නැගී එන ආර්ථික 64ක් අතරින් ලකුණු 3.79 ලබා ගනිමින් හතළිස් වැනි ස්ථානයට පත්ව ඇත

* දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සහ දළ ජාතික ආදායම - 2011 - 2017

Item	2011	2012	2013	2014 ^a	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a
Global aggregates at current market prices (Rs. Million)							
Gross domestic product	7,219,106	8,732,463	9,592,125	10,361,151	10,950,621	11,906,752	13,289,466
Gross national income	7,147,065	8,577,574	9,366,039	10,125,078	10,675,880	11,585,492	12,933,185
Global aggregates at constant (2010) prices (Rs. Million)							
Gross domestic product	6,952,720	7,588,517	7,846,202	8,235,429	8,647,833	9,034,290	9,315,488
Gross national income	6,885,232	7,453,571	7,662,004	8,049,085	8,432,998	8,795,027	9,063,448
GDP growth rate (%)	8.4	9.1	3.4	5.0	5.0	4.5	3.1
GDP implicit price deflator (2010=100)	103.8	115.1	122.3	125.8	126.6	131.8	142.7
Change in GDP implicit price deflator (2010=100)	3.83	10.83	6.24	2.91	0.65	4.08	8.24

ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සහ දළ ජාතික ආදායම - 2011 - 2017

Indicator	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Per capita GDP							
At current prices (Rs.)	345,925	427,559	466,112	498,828	522,304	561,560	619,729
At current prices (US\$)	3,129	3,351	3,610	3,821	3,842	3,857	4,065
At constant (2010) prices (Rs.)	333,160	371,549	381,272	396,487	412,469	426,085	434,410
Per capita GNI							
At current prices (Rs.)	342,473	419,975	455,126	487,462	509,200	546,408	603,114
At current prices (US\$)	3,097	3,291	3,525	3,734	3,746	3,753	3,956
At constant (2010) prices (Rs.)	329,926	364,942	372,322	387,516	402,223	414,801	422,657

* Revised * Provisional

* වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය ජයගත් රටවල් පොදු ලක්ෂණ

- * ගෝලීය ආර්ථිකයෙහි පූර්ණ ලෙස වාසි ලබාගැනීම
- * සාර්ව ආර්ථිකයෙහි ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම
- * ඉහළ ඉතුරුම් හා ආයෝජන මට්ටමක් රඳවා ගැනීම
- * සම්පත් බෙදා බෙදාහැරීම වෙළෙඳපොළ බලවේග මගින් සිදු වීම
- * කැපවුණු විශ්වාසනීය හා කාර්යක්ෂම ආණ්ඩු පැවතීම

* සංවර්ධනය බහුමාන ක්‍රියාවලිය

- * මිනිසාගේ ජීවන තත්ත්වය අයහපත් තත්ත්වයක සිට යහපත් තත්ත්වයක් කරා වෙනස් වීම සංවර්ධනයයි
- * ජීවන තත්ත්වය අයහපත් වීම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රධාන සාධක පහකි,
 - * භෞතික දෑ හිඟ වීම
 - * ශාරීරික වශයෙන් දුර්වල වීම (රෝගී වීම)
 - * සමාජ සම්බන්ධතා අය අයහපත් වීම
 - * අනාරක්ෂිතභාවය
 - * බල රහිත වීම

* ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියකදී ආර්ථික වෘද්ධියක් සමග ආර්ථික ව්‍යුහයේ පහත සඳහන් ගුණාත්මක වෙනස්කම් සිදුවිය යුතුය

* කාර්මීකරණය වේගවත් වීම

* නිෂ්පාදන සම්පත් වල ඵලදායිතාව ඉහළ යාම

* නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රම හා තාක්ෂණය උසස් වීම

* නවීකරණය වීම

* නිෂ්පාදනය අංශයන්හි ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් සිදුවීම

* දුගී බව, විරැකියාව අඩු වීම හා ආදායම් විෂමතාවය නැති වීම

* **තවදුරටත්**

* මානව සංවර්ධනය

මිනිසුන්ට තමන්ගේ මානව හැකියාවන් සම්පූර්ණයෙන්ම පුළුල් කර ගැනීමට මෙන්ම එකී හැකියාවන් ආර්ථික , සමාජ, සංස්කෘතික සහ දේශපාලන යන ක්ෂේත්‍රයන්හි උපරිම වශයෙන් භාවිතා කිරීමට ඇති හැකියාව ලබාදීම සහ අනාගත පරම්පරාවට ද එම අයිතිය තහවුරු කිරීමයි

මානව සංවර්ධනය විවිධ පැතිකඩ

- * ආදායම
- * අධ්‍යාපනය
- * සෞඛ්‍ය තත්ත්වය
- * සවිබලගැන්වීම්
- * දේශපාලන ස්වාධීන බව
- * යහපත් සමාජ සම්බන්ධතා
- * සමානතාව
 - * වැඩකරන පරිසරය
 - * විවේක් ගැනීමේ පහසුකම්
 - * දේශපාලන සුරක්ෂිත බව
 - * ආර්ථික නිදහස්
 - * පාරිසරික ගුණාත්මකභාවය

- * අනාගත පරම්පරා වලට තම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ඇති හැකියාවට හානියක් නොවන ලෙස වර්තමාන පරම්පරාව තම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සංවර්ධනය තීරසාර සංවර්ධනය යි
- * තීරසාර සංවර්ධනය සඳහා ආර්ථික සමාජීය හා පාරිසරික යන අංශ තුනෙහිම තුලනාත්මක වර්ධනයක් සිදුවිය යුතුය

ආර්ථික පැතිකඩ

- කාර්යක්ෂමතාව, ස්ථායීතාව

පාරිසරික පැතිකඩ

- මිනිසුන්ට හිතකර සනීපාරක්ෂක පරිසරය
- ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි සම්පත් කාර්යක්ෂමව උපයෝජනය කිරීම
- ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත් සුරකීම

සමාජීය පැතිකඩ

- සාධාරණත්වය
- සමාජ සංවලතාව
- සහභාගිත්වය, සමාජ සහජීවනය සවිබලගැන්වීම
- සංස්කෘතික අනන්‍යතාව

තය

* සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධාන ස්වරූප කිහිපයකි

* භෞතික ප්‍රාග්ධනය

* මානව ප්‍රාග්ධනය

* ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය

* සමාජ ප්‍රාග්ධනය

* තවදුරටත්

* සංවර්ධනය මිනුම් කිරීමේ ආර්ථික දර්ශක

- * ප්‍රවීණතා ආදායම
- * දළ දේශීය හා දළ ජාතික ආදායමේ වර්ධනය
- * දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ආංශික වර්ධන (කෘෂිකාර්මික, කාර්මික, සේවා)
- * දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ සංයුතිය
- * ඉතිරිකිරීම් (දේශීය, ජාතික)
- * ආයෝජන (පෞද්ගලික, රාජ්‍ය)
- * උද්ධමනය

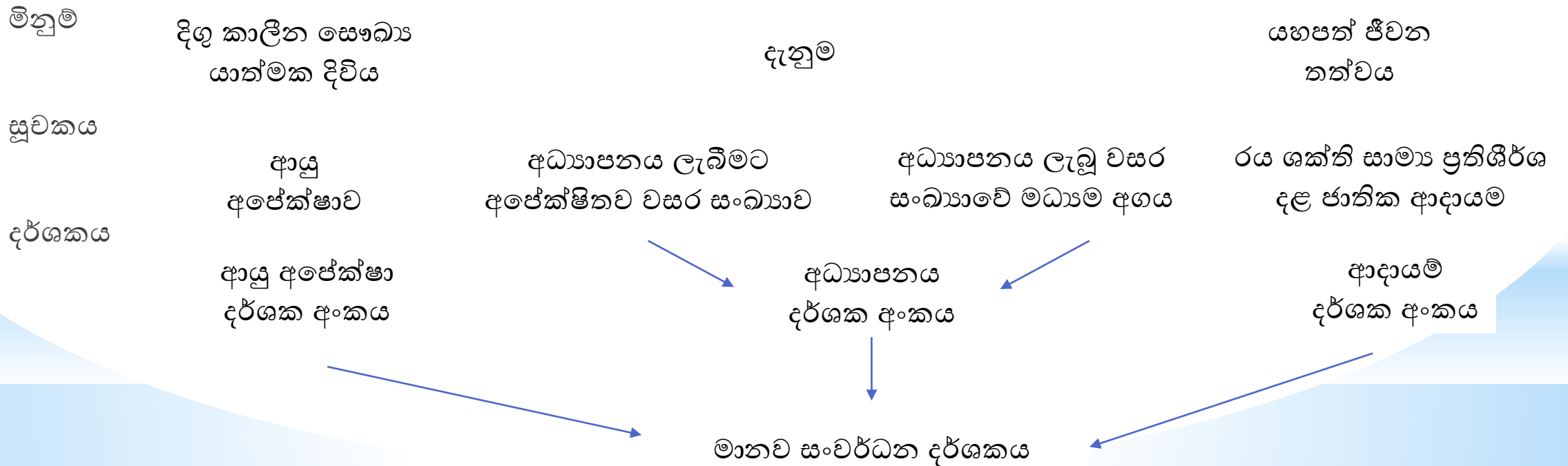
- * රටක භෞතික හාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය කැටි කොට දක්වන මිනුමක් වන අතර සංවර්ධනයට අදාළ ගුණාත්මක වෙනස්කම් පෙන්නුම් නොකරයි
- * එය රටක ආදායම් ව්‍යාප්තියේ ස්වභාවය නිවැරදිව පෙන්නුම් නොකරයි. සංවර්ධනයට අදාළ තීරසාර සංවර්ධනය පිළිබඳ පැතිකඩ මුළුමුනින්ම නොසලකා හරියි
- * සන්නාෂ්ඨිය, නිදහස, සෞඛ්‍ය, මානව අයිතිවාසිකම් වැනි ආදායම් නුවණ සංවර්ධනයේ අවශ්‍ය පැතිකඩවල් පිළිබඳ අවධානය යොමු නොකරයි
- * ජාතික ගිනුම් වලට ආවේණික දුර්වලතා ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම තුළ ද ගැබ්ව ඇති බැවින් එමගින් නිවැරදිව ජීවන තත්ත්වය පිළිබිඹු නොවේ
- * අන්තර්ජාතික සංසන්දනය සඳහා භාවිතා කිරීමේදී අමෙරිකානු ඩොලර් වලින් ප්‍රකාශ වන අතර ඒ සඳහා ගොඩ ගැනෙන්නේ නාමික විනිමය අනුපාතිකය. රටවල මිල මට්ටම් අතර වෙනස්කම් නිවැරදිව නිරූපනය නොකරන බැවින් ජීවන තත්ත්වයේ වෙනස්කම් හඳුනා ගත නොහැක
- * දරිද්‍රතාවය විරැකියාවෙන් සංවර්ධනයට අදාළ සමාජ ආර්ථික විචල්‍ය හැසිරීම් ද මේ තුළින් හෙළි නොවේ

* ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම

* ආර්ථික සංවර්ධනය මැනීමට යොදා ගන්නා සංයුක්ත දර්ශක

මානව සංවර්ධන දර්ශකය

- * මානව සංවර්ධන දර්ශකය එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන විසින් 1990 වර්ෂයේ දී හඳුන්වා දෙන ලද්දකි
- * මෙම දර්ශකයට සංරචක 3ක් ඇතුළත් වේ

මිනුම	දර්ශකය	අවම	උපරිම
සෞඛ්‍ය	උපතේදී ආයු අපේක්ෂාව (අවුරුදු)	20	85
අධ්‍යාපනය	අධ්‍යාපනය ලැබීමට අපේක්ෂිත වසර සංඛ්‍යාව	0	18
	අධ්‍යාපනය ලැබූ වසර සංඛ්‍යාවේ මධ්‍යම අගය	0	15
ජීවන තත්ත්වය	ක්‍රියාශක්ති සාමාන්‍ය ප්‍රතිශීර්ෂ දළ ජාතික ආදායම (ඇමරිකානු ඩොලර්)	100	75000

උප දර්ශක අංකය = $\frac{\text{සැබෑ අගය} * \text{උපරිම අගය} - \text{අවම අගය}}{\text{උපරිම අගය} - \text{අවම අගය}}$

මානව සංවර්ධන දර්ශකය = (|සෞඛ්‍ය * |අධ්‍යාපනය * |ආදායම)

- * යහපාලනය
- * පරිසරය
- * සංස්කෘතිය
- * මානසික සතුට
- * කාල කළමනාකරණය
- * අධ්‍යාපනය
- * සෞඛ්‍යය
- * ජීවන තත්ත්වය
- * සමාජීය සබඳතා

* සන්තුෂ්ටි දර්ශකය

ලෝක සංස්කෘතියේ ඉහලින්ම සිටින රටවල් වන්නේ භික්ෂුකය, ඩෙන්මාර්කය, අයිස්ලන්තය, නෙදර්ලන්තය කැනඩාව, නවසීලන්තය, ස්වීඩනය, ඔස්ට්‍රේලියාව

සහලින් ම සිටින රටවල් ලේමනය, දකුණු සඛානය, සයිබීරියාව, සිරියාව, ටැන්සානියාව, මධ්‍යම

- * අද උපදින දරුවාගේ අවුරුදු 18න් පසු අපේක්ෂා කළ හැකි මානව ප්‍රාග්ධනය දර්ශකය මගින් මනිනු ලැබේ
- * රටවල් 157 ඇසුරින් මෙම දර්ශකය ගණනය කරයි
- * දර්ශකය නිර්ණායකයන් පහකින් සමන්විත වේ.

* මානව ප්‍රාග්ධන දර්ශකය

* සහසු සංවර්ධන අරමුණු අවසන් වීමෙන් පසු නිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක

- * රියෝ + 20 සම්මන්ත්‍රණ මාලාවේ ප්‍රධාන ප්‍රතිඵලය වූයේ නිරසාර සංවර්ධන අරමුණු සපුරා ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාවලිය වැඩි දියුණුකර දියත් කිරීමට සෙසු සාමාජික රටවල් වල එකඟ එකඟතාවය ලැබීමයි.
- * මෙය සහසු සංවර්ධන අරමුණු මත ගොඩනැගෙන අතර එතැන් පටන් (2015 පසු) නිරසාර සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයට අනුව ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරයි
- * මෙම යෝජනාව අරමුණු 17කින් හා ඉලක්ක 169 කින් යුක්ත පුළුල් පරාසයක් තුළ නිරසාර සංවර්ධන ගැටළු වන දරිද්‍රතාවය සහ කුසගින්න පිටු පිටුදැකීම, සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපනය දියුණු කිරීම, නිරසාර නගර සංවර්ධනය, දේශගුණික වෙනස් වීම් අවම කිරීම සහ සාගර හා වන රක්ෂණය ආදී අරමුණු 2030 වනවිට ළඟා කර ගැන ගැනීමට අපේක්ෂා කරයි

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ජනතාව	සියළුම ආකාර මානසික දිළිඳුකම සහ සාගින්න අවසන් කිරීමට සහ සියලු මානව වර්ගයාට ගෞරවය, සමානාත්මතාව සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් තුළ තමන්ගේ කුසලතාවයන් සපුරාග ගත හැකි බව තහවුරු කිරීම
පෘථිවිය	වත්මන් සහ අනාත්මය අනාගත පරපුර වල අවශ්‍යතාවයන් සඳහා සහාය විය හැකි වන පරිදි තිරසාර පරිභෝජනය සහ නිෂ්පාදනය හරහා ස්වභාවික සම්පත් තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය සහ දේශගුණික විපර්යාස සඳහා කඩිනම් පියවර ගනිමින් පෘථිවිය ගෞරවනීය ලෙස ආරක්ෂා කිරීම
සාමය	බිය සහ ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් තොර සාමකාමී සාධාරණ සහ සියලු දෙනා එක් කරගත් සමාජයක් සඳහා ටෛදී ලබා දීම
හවුල් කටයුතු	මෙම න්‍යාය පදනම ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් සපයා ගැනීමට ගෝලීය සහයෝගීතාවය පදනම් කරගෙන දිළිඳුකම හා වඩාත් සාධාරණ ලෙස වූ ජනතාවගේ විශේෂ අවධානයකින් යුතුව තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා බල පවත්වන ලද ගෝලීය හවුල් කරුවන් ගෙන් හා සියලු රටවල් වලින් සියලු පාර්ශවකරුවන්ගෙන් හා සියලු ජනතාවගේ දායකත්වය ලබාගෙන ක්‍රියාත්මකත්මක වීම
සෞභාග්‍යය	සියලුම මනුෂ්‍ය වර්ගයා සමෘද්ධිමත් හා තෘප්තිමත් ජීවිතය භුක්ති විඳිනබව සහ ආර්ථික, සමාජීය සහ තාක්ෂණික ප්‍රගතිය ස්වභාව ධර්මය සමඟ එකමුතුව සිදුවන බව තහවුරු කිරීම

තිරසාර සංවර්ධනය අභිමතාර්ය

1	සියලු ආකාර වූ දුෂ්පත්කම සෑම තැනින්ම තුරන් කිරීම
2	කුසගින්න තුරන් කිරීම, ආහාර සුරක්ෂිතතාවය ලභාකර ගැනීම, වැඩිදියුණු පෝෂණය ලභාකරගැනීමට තීරසාර කෘෂිකර්මය ප්‍රවර්ධනය
3	සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජීවිත සහතික කිරීම හා සියලු වයස් කාණ්ඩවල යහපැවැත්ම ප්‍රවර්ධනය
4	පරිපරපූර්ණ හා සාධාරණ ගුණාත්මක අධ්‍යාපනයක් සහතික කිරීම හා සියල්ලන් සඳහා වූ යාවජීව අධ්‍යාපන අවස්ථා ප්‍රවර්ධනය කිරීම
5	සමානාත්මතාවය ලභාකර ගැනීම හා සියලුම කාන්තාවන් හා ගැහැණු ළමුන් සවිබලගැන්වීම්
6	සියලුදෙනා සඳහා ජලය හා සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සැපයීම සඳහා තීරසාර කළමනාකරණය සහතික කළ යුතුය
7	සියලු දෙනා හට දැරිය හැකි විශ්වාසනීය තීරසාර හා නවීන බලශක්ති ප්‍රවේශයක් සහතික කිරීම
8	පූර්ණ සහ තීරසාර සංවර්ධන වර්ධනය, පූර්ණ සහ ඵලදායී රැකියා සහ යහපත් රැකියා ප්‍රවර්ධනය කිරීම

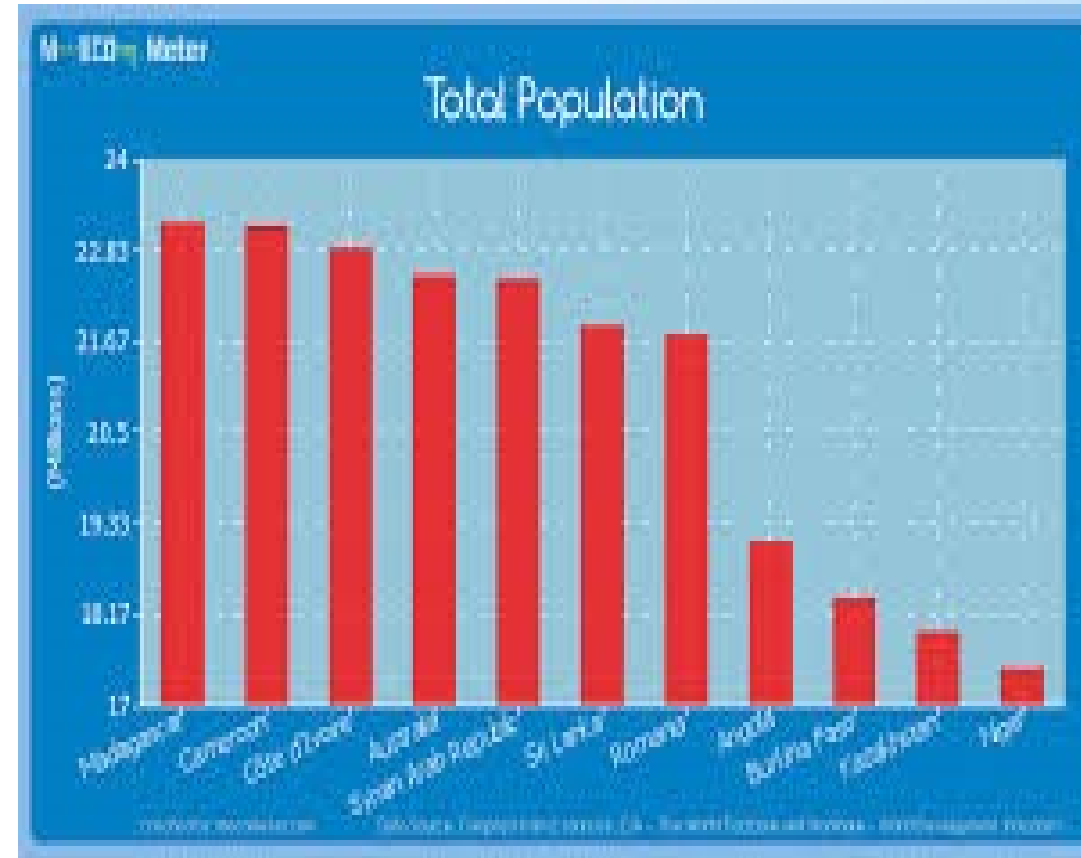
තවදුරටත්

9	පෝෂණය සහ තිරසාර කාර්මීකරණය සහ ෆෝස්ටර් නවීකරණයක් සඳහා අවශ්‍ය ඔරොත්තු දිය හැකි යටිතල පහසුකම් ගොඩනැංවීම.
10	රටවල් තුළ සහ රටවල් අතර අසමානතාවය අවම කිරීම
11	නගර සහ ජනාවාස පූර්ණ, ආරක්ෂිත, ඔරොත්තු දිය හැකි සහ තිරසාරකරණය
12	තිරසාර පරිභෝජනය සහ නිෂ්පාදන රටාවන් තහවුරු කිරීම
13	දේශගුණික විපර්යාස සහ එහි බලපෑම්වලට එරෙහිව සටන් කිරීමට ඉක්මන් පියවර ගැනීම
14	තිරසාර සංවර්ධනයක් සඳහා සාගර, මුහුදු සහ සාගර සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිතා කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම
15	සාමකාමී හා ගොඩ පරිසර පද්ධතිය තිරසාර භාවිතය ප්‍රවර්ධනය, තිරසාර ව්‍යාපාර කළමනාකරණය, කාන්තාරීකරණය වීම වැළැක්වීම, ඉඩම් භායනය අවම කිරීම සහ ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම
16	සෑම මට්ටමකදීම තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා සාමකාමී සහ සියලු දෙනා ඇතුළත් සමීකී ප්‍රවර්ධනය, සියලු යුක්තිය සඳහා ප්‍රවේශය සලසා හා පලදායීතාවගොඩනැගීම සහ සියලු ආයතන ඒ සඳහා වගවීම
17	තිරසාර සංවර්ධනය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මාධ්‍යයන් ශක්තිමත් කිරීම සහ ඒ සඳහා ගෝලීය හවුල් පුනර්ජීවනය

* තවදුරටත්

* ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනය

- * ජනගහනය කිසියම් භූමි ප්‍රදේශයක නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ජීවත්වන පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාවයි
- * මධ්‍ය වාර්ෂික ජනගහනය - කිසියම් වර්ෂයක් තුළ ජන ජනගහනයේ වෙනස් වීම ඒකාකාරීව සිදු වෙතැයි උපකල්පනය කොට වර්ෂයේ ජූලි (01) දිනට වාසය කරන පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාවයි. (දත්ත රැස්කිරීම වසර දහයකට වරක් සිදු කරයි)
- * ජනගහනය පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු ලබා ගත හැක්කේ ජන සංගණනයක් මගිනි . ජන සංගණන පැවැත්වීමේ අධිකාරී බලය පැවරී ඇත්තේ ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවටය.

* ඕනෑම ජනසංඛ්‍යාවක වෙනස් වීම සඳහා බලපානු ලබන ප්‍රජාවිද්‍යාත්මක සංරචක තුනක් වනුයේ

* සාඵලයතාව (Fertility)

යම් ජන සංඛ්‍යාවකට උපදින සජීවී උපත් ප්‍රමාණයයි. සාඵලයතාව සඳහා භාවිතා කරන ප්‍රධාන මිනුම් දළ උපත් අනුපාතිකය හා මුලු සාපලයතා අනුපාතයයි.

* මර්තතාව (Mortality)

නිශ්චිත වසරක මධ්‍ය වාර්ෂික ජන සංඛ්‍යාවෙන් දහසකට, එම වසර තුළ සිදුවන මරණ සංඛ්‍යාව දළ මරණ අනුපාතිකය යනුවෙන් හැඳින්වේ.

* සංක්‍රමණ (Migration)

ජනගහන වර්ධනයේ තීරක

ප්‍රදේශයකින් තවත් ප්‍රදේශයකට කෙරෙත් ස්ථාන මාරුව සංක්‍රමණය ලෙස හැඳින්වේ. එක් රටකින් තවත් රටකට කෙරෙන අන්තර්ජාතික සංක්‍රමණය ක දී හැරයාමක්, විගමනයක් වන අතර ඇතුළුවන රටට වන්නේ ආගමනය කි. ආගමන සංඛ්‍යා වෙන් විගමන සංඛ්‍යාව අඩු කළ විට ශුද්ධ සංක්‍රමණ ලැබේ

- * ප්‍රජනන වයසේ ස්ත්‍රීන් සංඛ්‍යාව
- * ස්ත්‍රීන්ගේ සාඵලයකා හැකියාව
- * විවාහ වීමේ වයස
- * ස්ත්‍රීන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම
- * ස්ත්‍රී සේවා නියුක්තිය
- * සෞඛ්‍ය පහසුකම්
- * පවුල් සංලසුම් ක්‍රම වල ව්‍යාප්තිය
- * ආගමික හා සමාජ සාධක
- * සමාජ ආකල්ප

රටක උපත් සංඛ්‍යාව තීරණය කරන සාධක

* ජනගහනයේ වයස්ගතවූවන්ගේ සංඛ්‍යාව

* සෞඛ්‍ය පහසුකම් වල දියුණුව

* සියදිවි නසාගැනීම්

* සි විල් හා යුධමය ගැටළු

* දරිද්‍රතාවය

* හදිසි අනතුරු

* ~~සෞඛ්‍ය~~ රෝග හා වසංගත

* ස්වභාවික විප්ලව

රටක මරණ සංඛ්‍යාව තීරණය කරන

සාධක

* රැකියා අවස්ථා

* අධ්‍යාපන අවස්ථා

* අභ්‍යන්තර සිවිල් ආරවුල්, ජනවාර්ගික ගැටලු, දේශපාලන අස්ථාවරත්වය

* සංචාරක කටයුතු

* දොති සම්බන්ධතා

* සංක්‍රමණ ප්‍රතිපත්ති

සංක්‍රමණ කෙරෙහි බලපාන සාධක

- * මුළු ජනගහනය කුල ළමා ජනගහනය ප්‍රතිශතයක ක්‍රමයෙන් අඩුවීම.
- * වැඩ කරන වයසේ ජනගහන ප්‍රතිශතය මුලදී අඩු වී පසුව වැඩි වීම.
- * මුළු ජනගහනය තුළ වයස්ගත ජනගහන ප්‍රතිශතය ක්‍රමයෙන් වැඩි වීම.

*** සාමාන්‍යයෙන් ආර්ථික දියුණුවත්
සමග රටක ජන සංයුතිය තුළ සිදුවන
ප්‍රධාන වෙනස්කම්**

- * මුළු ජනගහනය තුළ ළමා ජනගහනයට සාපේක්ෂව වයස්ගත ජනගහනය ප්‍රතිශතය ඉහළ යාම ජනගහනය වයස්ගත වීමයි
- * ජනගහනය වැයස්ගත වීම සඳහා බලපෑ හැකි හේතු කීපයකි
 - * සාඵලාතා අනුපාතය පහළ යාම
 - * මරණ අනුපාතය පහළ යාම
 - * ආයු අපේක්ෂාව ඉහළ යාම

* ජනගහනය වයස්ගත වීම

ජනගහනයෙන් ළමයින්ගේ සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව වයස්ගත පුද්ගලයන්ගේ සංඛ්‍යාව දැක්වෙන අනුපාතය ජන ජනගහනය වයස්ගත වීම පිළිබඳ දර්ශකය ලෙස හඳුන්වයි.

- * වියපත් ජනගහනය සඳහා ලබාදිය යුතුයි විශ්‍රාම දීමනා ඉහළ යාම තුළින් රාජ්‍ය වියදම් ඉහළ යාම
- * වියපත් ජන ජනගහනය සඳහා සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් වෙනුවෙන් වැයකළ යුතු සම්පත් ප්‍රමාණය ඉහළ යාමෙන් රාජ්‍ය වියදම් ඉහළ යාම
- * මේ නිසා රාජ්‍යය ආයෝජනයට අයහපත් ලෙස බලපෑමෙන් ආර්ථික වෘද්ධි ක්‍රියාවලියට තර්ජනයක් වීම
- * වියපත් ජනගහනය තම වැඩ කළ හැකි වයස්වල දී උපයාගත් ඉතිරිකිරීම් වියපත් වූ පසුව පරිභෝජනය ~~සඳහා~~ යොදා ගැනීම නිසා ආයෝජනය සීමා වීම
- * යැපුම් අනුපාතය ඉහළ යාම නිසා වැඩ කරන ජනගහනය මගින් ආර්ථික ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇතිවේ. එය කුටුම්භ ඉතුරුම් අඩු වීමට හේතුවක් වන අතර ආර්ථික වෘද්ධිය කෙරෙහිද අහිතකර ලෙස බලපෑ හැකිය.

ජනගහනය වයස් වයස්ගත වීමේ ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

* ශ්‍රම බලකාය කාර්යක්ෂමතාව අඩු වීම.

* වියපත් කාන්තාවන් ගේ ජීවන තත්ත්වය වඩාත් වේගයෙන් පිරිහීම.

* ළමා ජන ගහනය අඩුවීම නිසා ශ්‍රම හමුදාවේ සංකෝචනයක් හටගනු ඇත. එයද ආර්ථික වෘද්ධියට අහිතකර වේ.

* ළමා ජනගහනය අඩුවීම නිසා ආණ්ඩුවට අධ්‍යාපනය සඳහා වැය කිරීමට සිදුවන මුදල් අඩු කරගැනීමට හැකිවේ. එම සම්පත් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට යොදා ගත හැකිය.

*** තවදුරටත්**

- * ශ්‍රමයට ඉහළ ඉපයුමක් සහතික කරන පරිදි ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් අත්කර ගැනීමට අදාළ කටයුතු දියත්කිරීම
- * ආබාධිතයන්ට සහ වයස්ගත වූවන්ගේ ආදායම් ඉපැයිය හැකි ආකාරයේ ස්වයං රැකියා අවස්ථා ඇති කිරීම
- * පෞද්ගලික අංශය විසින් ක්‍රියාව නම් විශ්‍රාම වැටුප් දායකත්වය ජනප්‍රිය කිරීම
- * සමාජ ආරක්‍ෂණ ජාලයක් ඇති කිරීමට පෞද්ගලික අංශ මැදිහත් කර ගැනීම
- * වයස්ගත වූවන් ආශ්‍රිත ගැටලු විසඳීමට ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ඇතිකිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

ජනගහනය වයස්ගත වීමේ ගැටලුවට විසඳුම්

- * වැඩ නොකරන වයසේ ජනගහනයේ ප්‍රමාණය වැඩ කරන වයසේ ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් දැක්වීමෙන් යැපුම් අනුපාතිකය ගණනය කරයි.

ලුණු යැපුම් අනුපාතය -
(Young dependency ratio)

$$\frac{\text{අවුරුදු 0-14 අතර ජන සංඛ්‍යාව}}{\text{අවුරුදු 15-59 අතර ජන සංඛ්‍යාව}} \times 100$$

වැඩිහිටි යැපුම් අනුපාතය -
(Old dependency ratio)

$$\frac{\text{අවුරුදු 60 සහ ඊට වැඩි ජන සංඛ්‍යාව}}{\text{අවුරුදු 15-59 අතර ජන සංඛ්‍යාව}} \times 100$$

මුළු යැපුම් අනුපාතය -
(Total dependency ratio)

$$\text{ලුණු යැපුම් අනුපාතය} + \text{වැඩිහිටි යැපුම් අනුපාතය}$$

- * වැඩ කළ හැකි වයසේ ජනගහනය වයස අවුරුදු 15 හා ඊට වඩා වැඩි සියලු පුද්ගලයන් වැඩ කළ හැකි වයසේ ජනගහනය හෙවත් විභව ශ්‍රම බලකාය ලෙස සැලකේ.
- * වැඩ කළ හැකි වයසේ ජනගහනය තුළ කොටස් දෙකක් දැකිය හැක.
 - * ආර්ථික වශයෙන් වශයෙන් සක්‍රීය ජනගහනය
 - * ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රීය ජනගහනය

*** ශ්‍රම බලකාය හා සම්බන්ධ සංකල්ප**

* අවුරුදු 15 සහ ඊට වැඩිය වැඩ කරන වයසේ සිටි නමුත් වැඩ නොකරන හෝ රැකියාවක් අපේක්ෂා නොකරන පිරිස් ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රීය ජනගහනය වේ.

* පහත් සඳහන් පිරිස් මීට අයත් වේ.

* පු ර්ණ කාලීන අධ්‍යාපනය ලබන්නන්

* ගෘහණියන්

* විශ්‍රාමිකයන්

* ආබාධිතයන්

* පුජ්‍ය පක්ෂය.

*** ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රීය ජනගහනය**

* වයස අවුරුදු 15 හා ඊට වඩා වැඩි වැඩ කරන සහ රැකියා අපේක්ෂා කරන පිරිස ශ්‍රම බලකාය නම් වෙයි.

* ශ්‍රම බලකාය තුළ කොටස් දෙකක් ඇතුළත් වේ

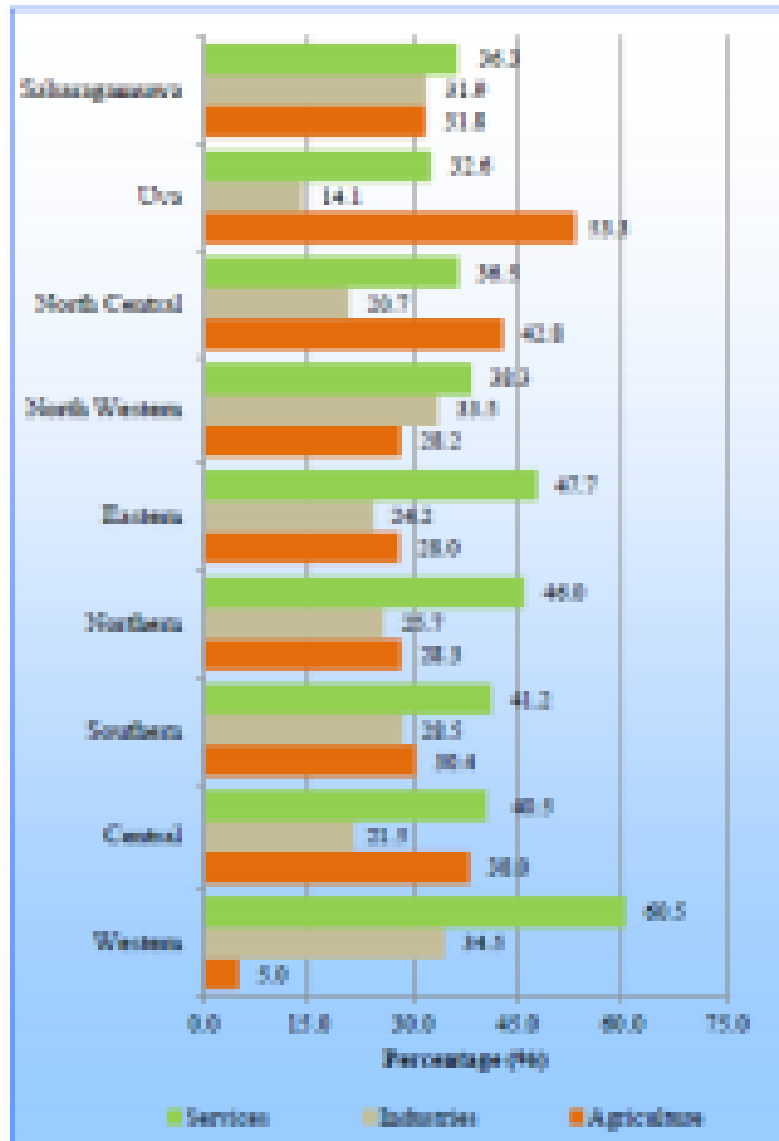
* සේවා නියුක්ති පිරිස්

* සේවා වියුක්ති පිරිස්

ශ්‍රම බලකාය = සේවා නියුක්ති පිරිස් + සේවා වියුක්ති පිරිස්

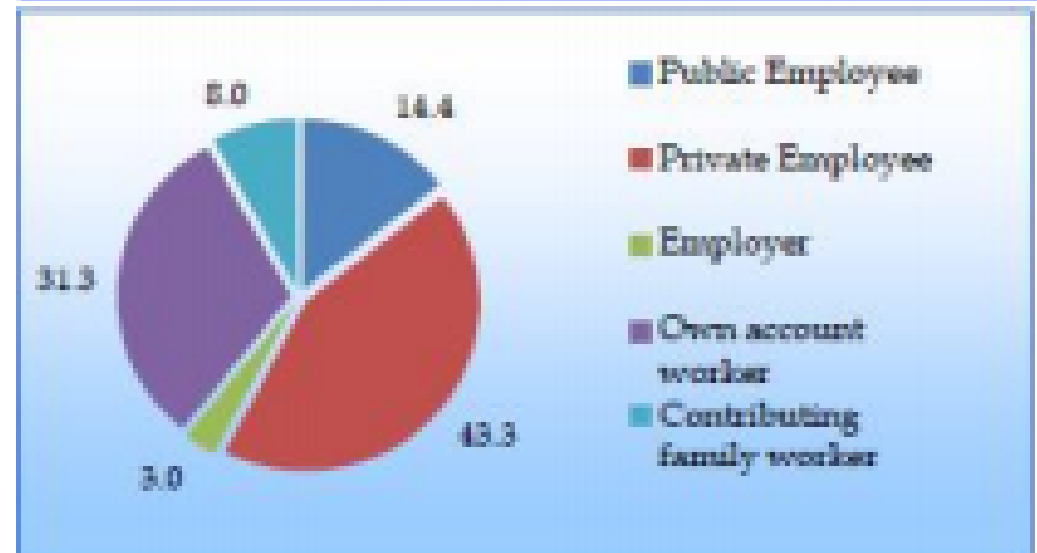
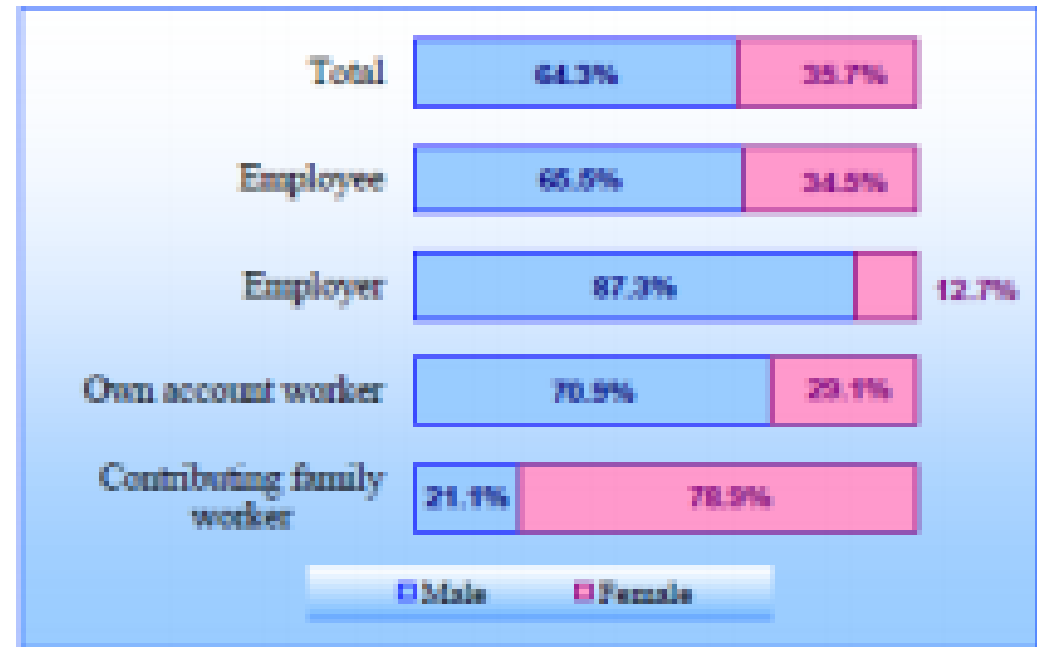
*** ආර්ථික වශයෙන් සක්‍රීය ජනගහනය හෙවත් ශ්‍රම බලකාය**

දිස්ත්‍රික්ක සහ නිෂ්පාදන අංශය අනුව
 සේවා නියුක්තිය -2017

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

සේවා නියුක්ත අංශය අනුව සේවා නියුක්තිය -2017

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

* ශ්‍රම සම්පත ගුණාත්මකව හා ප්‍රමාණවත්ව පූර්ණ ලෙස සේවා නියුක්ත නොවීමයි. එහි ස්වරූප දෙකකි

1. දක්ෂ උන සේවා නියුක්තිය

(අනිවිභානුගත අර්ථ කාලීනව සේවා නියුක්තිය වීම)

එනම් අදාළ කාලය මුළුල්ලේම වැඩ කිරීමට ශ්‍රමිකයන් කැමැත්තෙන් සිටියත් ඒ සඳහා අවස්ථාවක් නොලැබීමයි. මෙය මැනීම සඳහා යොදා ගන්නා නිර්ණායකය වන්නේ සමීක්ෂණය පවත්වන දිනට සතියකට පෙර පැය 35කට වඩා අඩු කාලයක් සේවා නියුක්ත වීමයි.

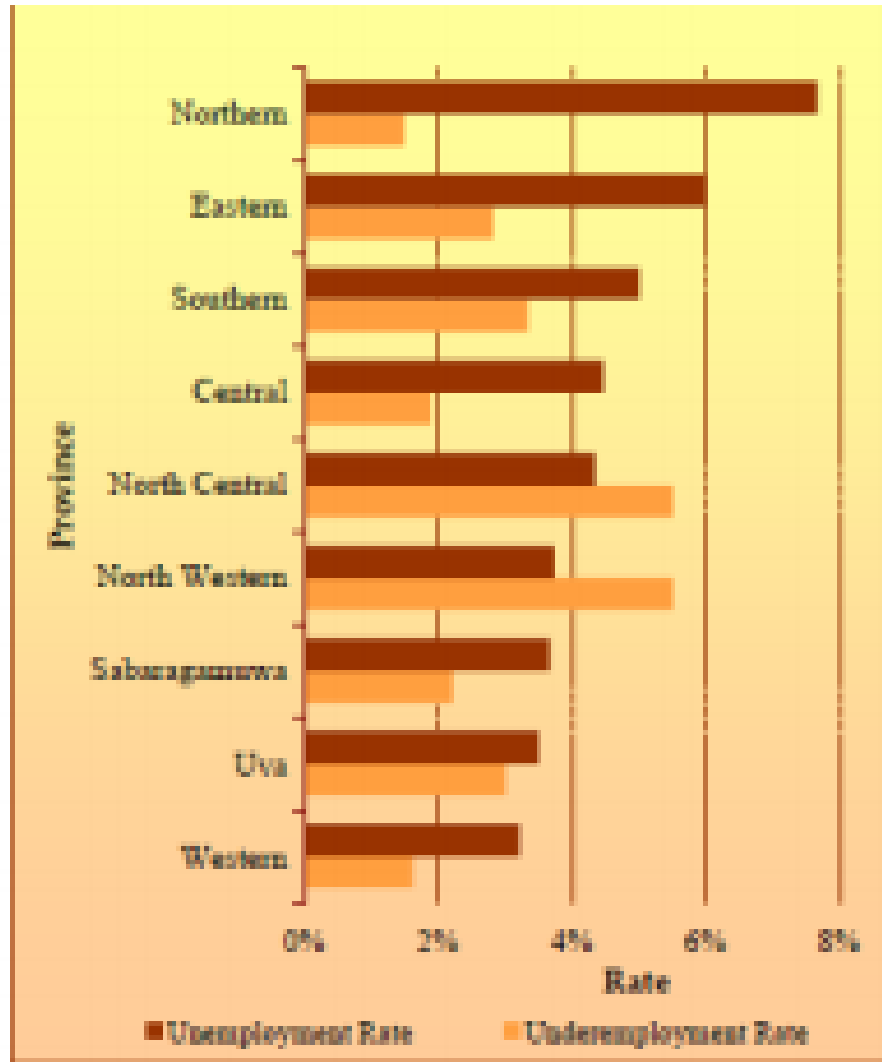
2. අද්භ්‍යාය උන සේවා නියුක්තිය

ශ්‍රමිකයන්ගේ නිපුණතා මට්ටම් වලට යෝග්‍ය රැකියා නොතිරීම. එනම් ලබා ඇති නිපුණතා මට්ටමට වඩා අඩු නිපුණතා අවශ්‍ය කරන රැකියාවල නිරත වීමයි.

* උණ සේවා නියුක්තිය

උදාහරණ ජයේ විශ්ව විද්‍යාලයකින් උපාධියක් ලබාගෙන ඇති පුද්ගලයෙක් බස්රථයක කොන්දොස්තරවරයෙක් ලෙස සේවය කිරීම.

පළාත් අනුව උපත සේවා නියුක්ත අනුපාත සහ විරැකියා අනුපාත 2017

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

අධ්‍යාපන මට්ටම් අනුව උපත සේවා නියුක්ත අනුපාත 2017

Level of Education	Total	Gender	
		Male	Female
Total	2.8	2.2	3.9
Grade 5 and below	3.3	3.0	3.9
Grade 6 - 10	3.3	2.6	4.8
G.C.E(O/L)	2.5	1.3	4.6
G.C.E(A/L) & above	1.7	1.1	2.3

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

$$\text{ශ්‍රී බලකාය සහභාගීත්ව අනුපාතය} = \frac{\text{ශ්‍රී බලකාය}}{\text{වැඩි කළ හැකි වියහේ ජනගහනය}} \times 100$$

$$\text{විදැකියා අනුපාතය} - \frac{\text{සේවා විද්‍යාත්මක ජන සංඛ්‍යාව}}{\text{ශ්‍රී බලකාය}} \times 100$$

- * සමස්ත සේවා විද්‍යාත්මක අනුපාතය පහළ මට්ටමක පැවතීම
- * ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව සලකා බැලූ විට සේවා විද්‍යාත්මක වැඩි පිරිස් ස්ත්‍රීන් වීම
- * අධ්‍යාපන මට්ටම අනුව සලකා බැලූ විට සේවා විද්‍යාත්මක වැඩි පිරිස උසස් පෙළ හා ඉන් ඉහළ අධ්‍යාපනය ලැබූ අය වීම
- * වයස් කාණ්ඩ අනුව සලකා බැලූ විට සේවා විද්‍යාත්මක වැඩි පිරිසක් වයස අවුරුදු 15 - 19 අතර වීම
- * අංශය අනුව සලකා බැලූ විට වැඩිම සේවා නියුක්තියක් සේවා අංශයේ වීම
- * තත්ත්වය අනුව සලකා බැලූ විට වැඩිම සේවා නියුක්තිය පෞද්ගලික අංශයේ සේවකයන් වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා නියුක්තියේ

ලක්ෂණ

*** සැඟවුණු සේවා විද්‍යාත්මකය**

යම් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් සඳහා අවශ්‍ය කරන ශ්‍රම සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් සේවා නියුක්ත කර තිබීමයි.

*** සාර්ථක සේවා විද්‍යාත්මකය**

රැකියාවක සිට තවත් රැකියාවකට මාරු වන අතරතුර කාලය තුළ ඇතිවන සේවා විද්‍යාත්මකය. රැකියා සෙවීමේ සේවා විද්‍යාත්මකය ලෙස ද හඳුන්වයි.

*** ව්‍යුහමය සේවා විද්‍යාත්මකය***

තාක්ෂණයේ හටගන්නා ප්‍රබල වෙනස්කම්ක් නිසා මහා කසියම හා සේවයක් සඳහා ඇති ඉල්ලුම ක්‍රමයෙන් අඩු වීම නිසා හට ගන්නා සේවා විද්‍යාත්මකය

සේවා විද්‍යාත්මකයේ ස්වභාවයන්

*** වක්‍රීය සේවා විද්‍යුක්තිය**

ව්‍යාපාර වක්‍රයේ දෝලනයක් සමඟ හටගන්නා සේවා විද්‍යුක්තිය. ආර්ථික පසුබැසීම කදී සේවා විද්‍යුක්ති තත්ත්වය ඉහළ නැගී.

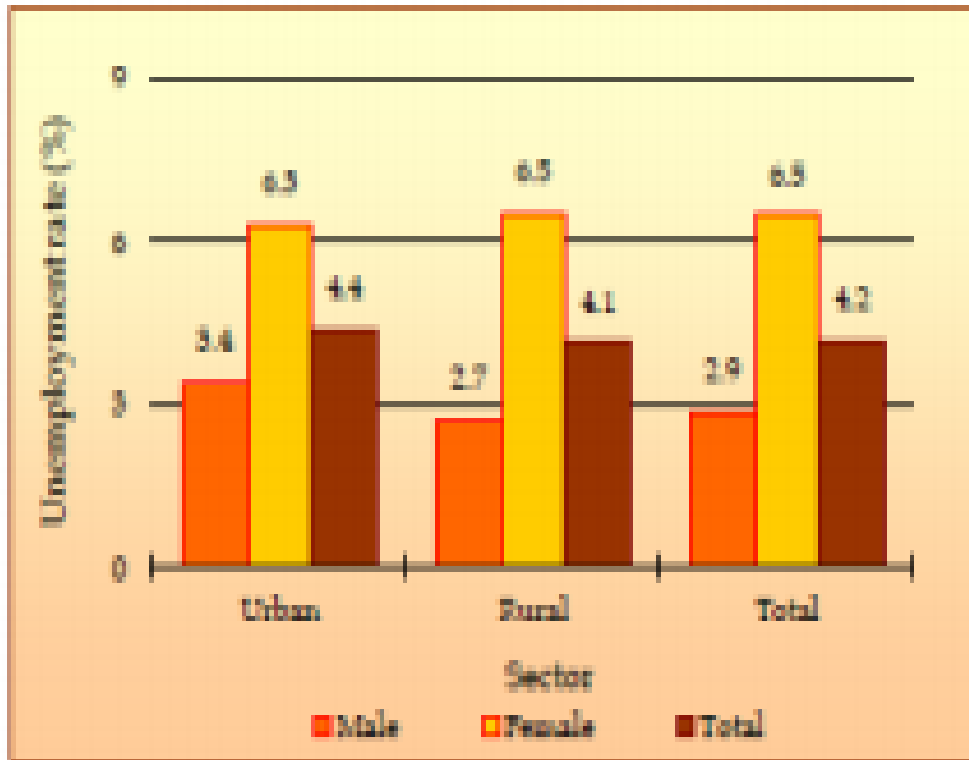
*** ඉව්ඡානුගත සේවා විද්‍යුක්තිය**

කැමැත්තෙන් විරැකියා තත්ත්වය සේවා විද්‍යුක්තියක පසුවීම ඉව්ඡානුගත සේවා විද්‍යුක්තිය ලෙස හඳුන්වයි. ඉව්ඡානුගත සේවා විද්‍යුක්තිය විරැකියාවක් ලෙස නොසලකන අතර ඔවුන් ශ්‍රම බලකායට ඇතුළත් නොවේ. එනම් ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රිය ජනගහනය.

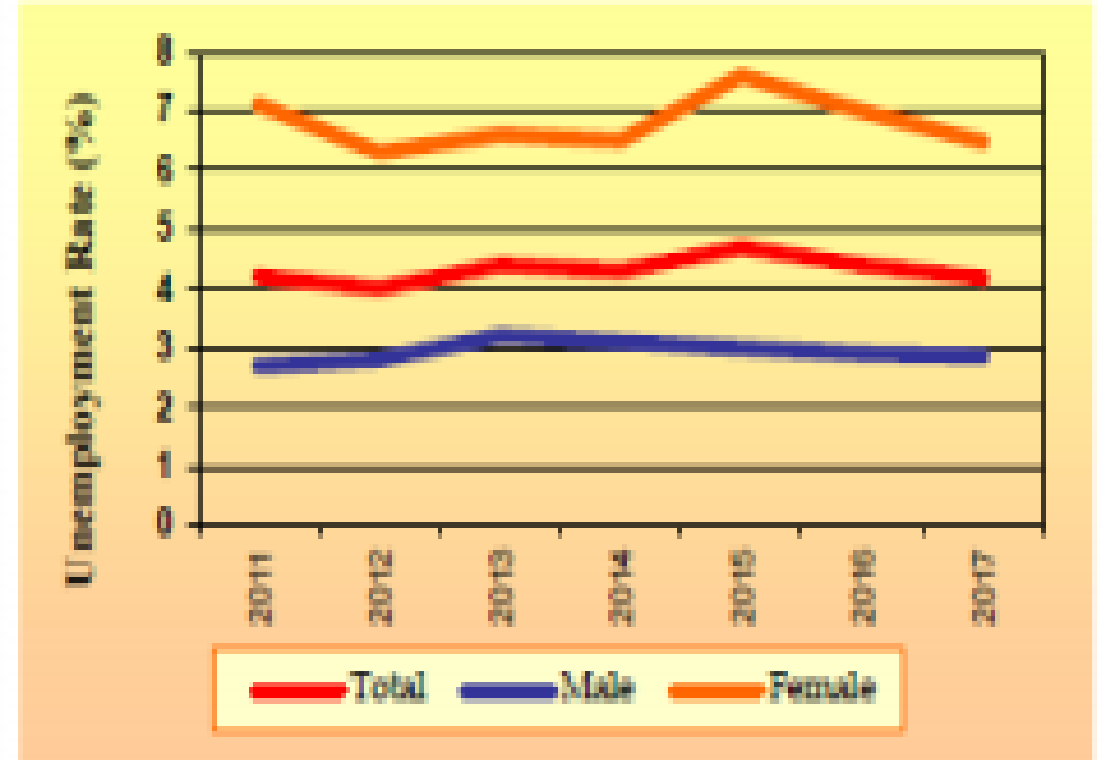
*** අනිව්චානුගත සේවා විද්‍යුක්තිය**

අකැමැත්තෙන් විරැකියා තත්වයක පසු වීම අනිව්චානුගත සේවා විද්‍යුක්තිය ලෙස හැඳින්වේ. රැකියාවක් බලාපොරොත්තු වුවද රැකියාවක් සොයා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවය මත සේවා විද්‍යුක්ත වීම අනිව්චානුගත සේවා විද්‍යුක්තියෙන් පෙන්නුම් කරයි

ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව සහ විධිකීය අනුපාත 2017

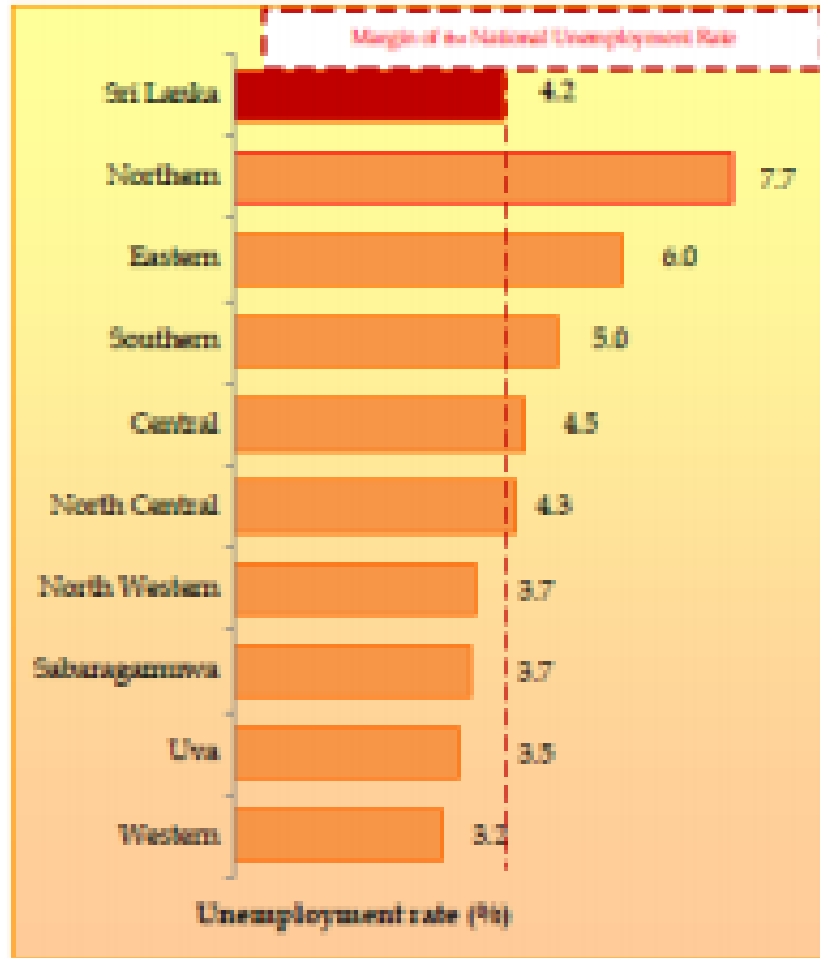
මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සමීක්ෂණය, (2017)

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා සමීක්ෂණය, (2017)

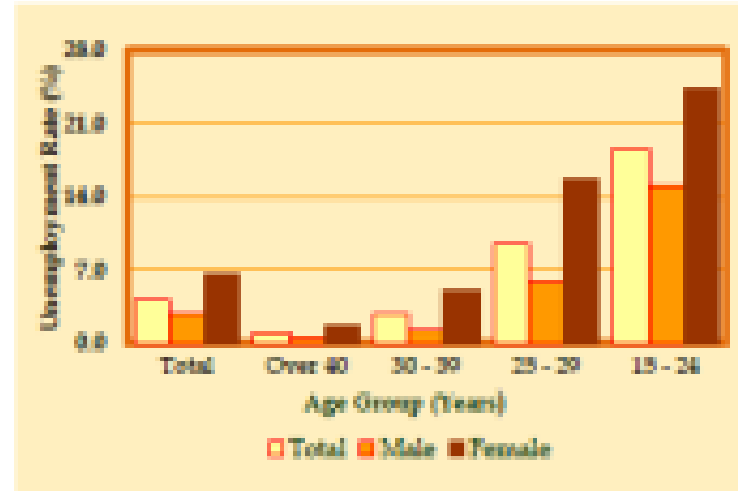
සාන්තා සේවා විද්‍යාත්මක පුරුෂ සේවා විද්‍යාත්මක වඩා දෙගුණයකින් පමණ ඉහළය.

සමස්ත අනුච්ඡාදන වර්ධනය අනුපාත 2017

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

වයස අනුව වර්ධනය අනුපාත 2017

අධ්‍යාපන මට්ටම් අනුව වර්ධනය අනුපාත 2017

Level of Education	Total
Total	4.2
Grade 5 & Below	0.8
Grade 6-10	2.8
G.C.E. (O/L)	5.9
G.C.E. (A/L) & above	8.1

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රම බලකා සමීක්ෂණය, (2017)

- * අතපත්තු ඩැනී 2011 ආර්ථික විද්‍යා ප්‍රවේශය
- * මහ බැංකු වාර්තාව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
- * ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය ගුරු මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය